

**UCHWAŁA NR XIII.112.19
RADY GMINY MIŃSK MAZOWIECKI**

z dnia 28 listopada 2019 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Mińsk Mazowiecki na lata 2019-2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 1506 ze zm.) i art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 ze zm.) Rada Gminy w Mińsku Mazowieckim uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Mińsk Mazowiecki na lata 2019-2024, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Mińsk Mazowiecki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy Mińsk Mazowiecki

**Przemysław
Paweł Wojda**

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
DLA GMINY MIŃSK MAZOWIECKI
NA LATA 2019 - 2024**

Mińsk Mazowiecki 2019

1. WSTĘP

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem, które dopiero od kilkunastu lat zaczęło przenikać do świadomości społecznej w naszym kraju i jest przedmiotem świadomych, skoordynowanych działań. Stanowi ona jedną z najcięższych form naruszenia praw człowieka, gdyż uderza przede wszystkim w jego godność a także w podstawowe prawa takie jak: prawo do zdrowia, prawo do szczęścia, prawo do decydowania o własnym życiu, prawo do swobodnego decydowania o miejscu pobytu. Przez wieki przemoc wobec najbliższych była zjawiskiem społecznie akceptowanym. Zachowania agresywne wobec członków rodziny były dopuszczalne i traktowane jako naturalny element życia rodzinnego. Jeszcze na początku lat siedemdziesiątych XX wieku silne było społeczne przekonanie, że „prawdziwa przemoc” występuje jedynie w rodzinach z tak zwanego „marginesu społecznego”, patologicznych, czy problemowych. Tymczasem jest to problem powszechny, który może dotyczyć ludzi bez względu na ich status społeczny i materialny, wiek, poziom wykształcenia czy wykonywany zawód. Pomimo, iż przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, to rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Państwo nie może działać w sposób, który mógłby sugerować, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem mniejszej wagi niż przemoc publiczna. Dlatego problem przemocy w rodzinie wymaga zaplanowanego i dobrze zorganizowanego programu przeciwdziałania, którego realizacja powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego. Stworzenie Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Mińsk Mazowiecki na lata 2019 –2024, zwanego dalej Programem, wynika z zapisów Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. z 2015r. poz. 1390 ze zm.), zgodnie z którą do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Program skierowany jest nie tylko do instytucji i organizacji pozarządowych działających na terenie gminy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ale także do lokalnej społeczności gminy Mińsk Mazowiecki, w szczególności do osób

uwikłanych w przemoc. Zadaniem Programu jest ograniczenie skali problemu i skutków przemocy domowej oraz zmiana funkcjonujących w świadomości społecznej mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie, szczególnie tych, które służą jako argument do stosowania przemocy lub też do jej usprawiedliwiania, ukrywania czy bagatelizowania.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne i dokumenty:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1390 ze zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1508 ze zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.);
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (Uchwała Rady Ministrów Nr 76 z dnia 29 kwietnia 2014 r.);
- Uchwała Nr VI.35.19 Rady Gminy Mińsk Mazowiecki z dnia 24 stycznia 2019r. w sprawie warunków funkcjonowania oraz trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

2. CHARAKTERYSTYKA PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątpienia jednak jest zachowaniem negatywnym o dużej szkodliwości społecznej. Pomimo, że w relacjach międzyludzkich istniała od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Ujawniano jedynie pojedyncze zdarzenia społeczne, które

były wyjątkowo okrutne i zakończyły się tragicznie. Zapominano, że dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem zagrożenia, cierpienia, poniżenia, a dramaty, które przedostały się do wiadomości publicznej są wynikiem wieloletnich cierpień, tym bardziej dotkliwych, bo rozgrywanych w aurze społecznej akceptacji. Zjawisko przemocy jest zjawiskiem złożonym, wieloczynnikowym. Aby skutecznie mu przeciwdziałać a tym samym pomagać rodzinom, potrzebne jest interdyscyplinarne spojrzenie na rodzinę, jej członków i ich sytuację, potrzeby i zachowania.

Przemoc w rodzinie możemy analizować z kilku perspektyw:

- **perspektywa prawna**, według której przemoc w rodzinie to przestępstwo określone w prawie. Jest to zachowanie prawnie zabronione, które zagrożone jest określonymi sankcjami karnymi;
- **perspektywa społeczna**, która pokazuje czynniki tkwiące w obyczajach i postawach społecznych, które usprawiedliwiają przemoc (przyzwolenia społeczne, na które wpływ mają stereotypy czy przekonania);
- **perspektywa moralna**, traktuje przemoc jako zło, którego sprawca powinien mieć wyrzuty sumienia oraz podlegać potępieniu przez innych;
- **perspektywa psychologiczna**, zwraca uwagę na sytuację ofiary, zachowanie sprawcy, wskazuje mechanizmy przemocy, interakcje, jakie zachodzą między sprawcą a ofiarą.

Definicje przemocy

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, według której przemoc w rodzinie to „Jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób (najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących) w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Definicja ta rozszerzyła definicję psychologiczną, która określała przemoc w rodzinie jako „zamierzone działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę siły lub

władzy jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkodę”.

W rozpoznaniu przemocy w rodzinie niezwykle istotne są także jej kryteria: intencjonalność, asymetria sił, naruszenie praw i dóbr oraz cierpienie i powstałe szkody.

Intencjonalność jest zamierzonym działaniem sprawcy przemocy ukierunkowanym na ofiarę. Ma na celu sprawowanie pełnej kontroli nad tym, co robią bliscy i wyznaczenie granic, w jakich mogą oni funkcjonować w rodzinie poprzez określenie co mogą robić, a czego im nie wolno. Sprawcy przemocy dają sobie prawo do tego, aby egzekwować narzucone przez siebie zasady życia w rodzinie, a każde naruszenie zasad jest powodem do - ich zdaniem – słusznego ukarania „winnych” członków rodziny i poniesienie przez nich konsekwencji.

Asymetria sił oznacza, że jedna z osób jest silniejsza, a druga jest słabsza. Chodzi tu nie tylko o przewagę fizyczną, ale również emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną lub społeczną, co powoduje zniewolenie ofiary uniemożliwiając jej tym samym samoobronę.

Naruszenie praw i dóbr osobistych polega na odebraniu przez sprawcę przemocy przysługujących ofiarom praw i dóbr.

Zachowanie sprawcy wywołuje u ofiar cierpienie i szkody fizyczne oraz psychiczne, które mogą być konsekwencją przemocy emocjonalnej – deprecjonowania, poniżania. Szkody mogą również mieć wymiar materialny i wiązać się ze zniszczeniem ważnych dla ofiar przedmiotów, dokumentów.

Występowaniu przemocy w rodzinie sprzyjają:

- a) normy kulturowe i społeczne,
- b) dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia,
- c) uzależnienie/nadużywanie alkoholu.
- d) środowisko i stres społeczny.

Formy przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się przede wszystkim faktem, że pomiędzy sprawcą a ofiarą istnieje bliska więź. Można więc mówić m.in. o przemocy

rodziców wobec dzieci, przemocy wobec partnera w związku, przemocy wobec osób starszych oraz niepełnosprawnych w rodzinie.

Przemoc w rodzinie przyjmuje następujące formy:

Przemoc fizyczna – najbardziej widoczna, przybierająca działania bezpośrednie z użyciem siły, których skutkiem jest zranienie. Najczęściej stosowane zachowania obejmują bicie dłońmi lub przedmiotami, szarpanie, kopanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, a także formy bardziej drastyczne. Niektórzy sprawcy w krzywdzeniu fizycznym dochodzą do „perfekcji”, stosując takie sposoby agresji fizycznej, które nie pozostawiają śladów.

Przemoc psychiczna – prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby. Przejawia się w postaci gróźb, wyzwisk, ośmieszania, upokarzania, szantażowania, izolowania od bliskich. Sprawca przemocy domaga się pełnego posłuszeństwa we wszystkich obszarach funkcjonowania ofiary. Jest ona bardzo trudna do udowodnienia - brak widocznych śladów przemocy poddaje w wątpliwość prawdziwość tego na co skarży się ofiara.

Przemoc seksualna – definiowana jako zmuszanie ofiary do określonych zachowań i kontaktów seksualnych wbrew jej woli. Jest to najbardziej wstydliva dla ofiar forma przemocy, do której trudno się przyznać i o której trudno rozmawiać zarówno pokrzywdzonym, jak i przedstawicielom służb, które w takich przypadkach podejmują interwencje i udzielają pomocy.

Zaniedbanie – polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych członków rodziny, narażanie ich na głód, niedożywienie, brak opieki, obojętność, pozostawianie w niewłaściwych warunkach lokalowych i bytowych, chłód emocjonalny. Zaniedbanie nie dotyczy jedynie dzieci, ale coraz częściej osób starych, chorych i niepełnosprawnych.

Przemoc ekonomiczna – polega na odmawianiu lub ograniczaniu dostępu do wspólnych finansów, odbieranie zarobionych pieniędzy, ograniczanie lub uniemożliwianie podjęcia pracy, okradanie, niszczenie wartościowych przedmiotów.

Często zdarza się, że sprawcy przemocy stosują wobec ofiar różne jej formy, by uzyskać pełną kontrolę nad ofiarą. Zachowanie sprawcy może wywołać u ofiar trwałe negatywne skutki i w efekcie zniszczyć pozytywny obraz samego siebie.

Cykle przemocy

Pojęcie przemocy domowej wiąże się ściśle z wielością cyklicznie podejmowanych zachowań.

Zachowania te niejednokrotnie rozciągają się w czasie, nawet do okresów kilkunastoletnich. Ich powtarzanie pozwala na wykazanie pewnej prawidłowości przedstawionej w postaci trójfazowego cyklu, w ramach którego możemy wyróżnić:

1) fazę narastania napięcia - początkiem cyklu jest zwykle wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe o różnym podłożu;

2) fazę ostrej przemocy - następuje wybuch agresji. W tej fazie ofiara najczęściej decyduje się na wezwanie policji, poszukuje pomocy, podejmuje decyzję o opuszczeniu domu, o uruchomieniu sprawy karnej lub rozwodowej.

3) fazę miodowego miesiąca - faza skruchy sprawcy i okazywania miłości. Sprawca próbuje załagodzić sytuację, przeprasza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Ofiara zaczyna wierzyć, że sprawca przemocy zmienił się, jednak po pewnym czasie pomiędzy nią a sprawcą znowu pojawia się napięcie.

Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, za każdym razem zarówno zachowanie sprawcy i skutki są bardziej dotkliwe. Z czasem trzecia faza jest coraz krótsza, staje się tygodniową lub kilkudniową przerwą w stosowaniu przemocy.

Mechanizmy przemocy w rodzinie

Charakteryzując ofiary przemocy zauważa się, że ich zachowanie często bywa niezrozumiałe, irytujące, a wręcz zniechęcające do pomocy. Ofiary bardzo często wycofują złożoną skargę, nie chcą ukarania sprawcy, sprawiają wrażenie, że same nie wiedzą czego chcą. Istotnymi powodami, dla których osoby krzywdzone nie są świadome stosowanych wobec nich aktów przemocy i nie podejmują działań zmieniających ich sytuację, są tzw. mechanizmy przemocy. Należą do nich:

Zjawisko „prania mózgu” – polega na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. W konsekwencji osoby doznające przemocy mają zniekształcony obraz własnej osoby, tracą poczucie własnej wartości, poczucia kontroli nad swoim życiem oraz podporządkowują się sprawcy. Metody stosowane w „Praniu mózgu” to: izolacja,

poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody.

Syndrom wyuczonej bezradności - ofiara staje się bezbronna i bezradna, poddaje się, traci wolę nie tylko „walki”, ale i wolę życia. Wyuczona bezradność wynika z przekonania o bezskuteczności jakichkolwiek działań.

Zespół stresu pourazowego PTSD - zaburzenia lękowe PTSD występują u osób narażonych na utratę zdrowia i życia, które przeżyły katastrofę, jak również były ofiarami napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń. Objawami PTSD są m. in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natarczywe wspomnienia, koszmary senne.

Proces wiktylizacji – to inaczej przyjęcie tożsamości sprawcy. W wyniku doznawania przemocy, podejmowania nieskutecznych prób obrony siebie, a także w wyniku wtórnego zranienia spowodowanego nieprawidłowymi reakcjami otoczenia, osoba krzywdzona nabiera przekonania, że naprawdę zasługuje na takie zachowanie.

Syndrom sztokholmski - traumatyczna więź łącząca ofiarę ze sprawcą, patologiczna wdzięczność za to, co sprawca mógł zrobić, a czego nie zrobił. Ofiary przemocy w rodzinie są wdzięczne sprawcom za drobne przywileje, które jeszcze mają, za "miodowe miesiące", za chwile spokoju i namiastkę uczucia, a czasem nawet za to, że żyją.

Mechanizm "psychologicznej pułapki" - ofiara nie jest w stanie zrezygnować ze związku i z tego, w co tak dużo zainwestowała czasu, energii. Trwa ona w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana i nie respektuje się jej praw. Ciągle żyje nadzieją, że jeśli bardziej się postara, to będzie lepiej.

Mechanizmy przemocy obrazują, że sytuacja ofiar przemocy w rodzinie nie jest taka jak się pozornie wydaje. To nie wola czy skłonności masochistyczne powodują, że osoby doznające przemocy w rodzinie trwają w toksycznym dla nich związku, mimo ogromu doznawanych szkód. Mechanizmy przemocy oplatają ofiarę jak pajęczyna, z której trudno bez wsparcia z zewnątrz się wydostać.

Skutki przemocy w rodzinie

Osoby uwikłane w przemoc, tj. ofiary przemocy oraz jej sprawcy, ponoszą skutki o charakterze indywidualnym. Ofiary przemocy domowej doznają urazów fizycznych, trwałego kalectwa, a niejednokrotnie ponoszą śmierć w wyniku aktu przemocy. U osób krzywdzonych często występują zaburzenia emocjonalne, takie jak depresja, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu lub śmiechu, nieuzasadnione reakcje lękowe, poczucie zagrożenia.

Niezwykle tragiczna w skutkach jest przemoc wobec dzieci. Dziecko żyjące w stanie ciągłego zagrożenia pozbawione jest poczucia bezpieczeństwa, miłości i zaufania niezbędnych do prawidłowego rozwoju. Psychologiczna presja i ciągłe napięcie może stać się przyczyną wielu chorób psychosomatycznych, takich jak bóle głowy, bóle żołądka a także problemów z jedzeniem, trudności w nauce, moczenia nocnego. Krzywdzone dzieci czują się opuszczone, winne, mniej wartościowe, bezsilne, nieakceptowane, odrzucone. Następuje u nich zaburzenie postrzegania i rozumienia świata.

Istotnym problemem jest także przemoc wobec osób starszych, która najczęściej przybiera formę zaniedbania. Osoby starsze doświadczają również przemocy fizycznej, emocjonalnej, seksualnej a także wykorzystywane są finansowo.

3. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIŃSK MAZOWIECKI

W celu prawidłowego zaplanowania podejmowanych działań w niniejszym Programie niezbędne jest przeprowadzenie analizy problemów społecznych w gminie Mińsk Mazowiecki z uwzględnieniem zjawiska przemocy w rodzinie.

Gmina Mińsk Mazowiecki jest gminą wiejską, położona w województwie mazowieckim w powiecie mińskim. Gmina obejmuje przeciętnie zaludnione tereny wokół miasta Mińska Mazowieckiego. Miasto jest siedzibą gminy nie będąc jej częścią. Według danych statystycznych Gminę Mińsk Mazowiecki zamieszkuje 15258 mieszkańców (stan na 31.12.2017) w tym: 7757 kobiet i 7501 mężczyzn.

Z danych za 2018 rok wynika, że w Sądzie Rejonowym w Mińsku Mazowieckim – spraw z terenu gminy Mińsk Mazowiecki z art. 207 KK „Kto znęca się

fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.” jest 24 sprawy, w Wydziale Rodzinnym jest 42 sprawy o ograniczenie władzy rodzicielskiej gdzie występują rażące zaniedbania, oraz w sprawach alkoholowych jest 6 spraw czynnych, gdzie również występuje przemoc w zachowaniu osób uzależnionych.

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych mówią, iż w 2018 roku skierowano do Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim 4 wnioski o orzeczenie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Skierowano 3 osoby uzależnione od alkoholu na zabieg implantacji „Esperalu”. W 2018 roku wpłynęło 10 wniosków o podjęcie działań wobec osoby uzależnionej od alkoholu. Przeprowadzono rozmowy motywujące do leczenia odwykowego z 30 osobami uzależnionymi od alkoholu i 4 rozmowy z członkami ich rodzin.

Z danych będących w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim wynika, że w 2018 r. 203 rodziny z terenu Gminy Mińsk Mazowiecki było objętych pomocą społeczną w formie pomocy finansowej i rzeczowej. Łączna liczba osób w rodzinach objętych pomocą wyniosła 436 osób.

Powody, dla których była udzielana pomoc rodzinom najczęściej to:

- ubóstwo – 125
- bezdomność – 6
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 28
- bezrobocie – 73
- niepełnosprawność – 89
- długotrwała lub ciężka choroba – 106
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 40 w tym:
  - a) rodziny niepełne - 17
  - b) rodziny wielodzietne - 16
- przemoc w rodzinie – 1
- alkoholizm – 15

- narkomania – 1
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 5
- zdarzenie losowe – 1

Jednak w większości wypadków przyznanie pomocy nie jest podyktowane tylko jednym powodem. Najczęściej tych powodów jest kilka.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY MIŃSK MAZOWIECKI

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań konieczne jest zdiagnozowanie i stałe monitorowanie rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy występującej w rodzinach zamieszkujących na terenie gminy Mińsk Mazowiecki. Diagnoza została przeprowadzona na podstawie sprawozdań sporządzonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2016-2018. Jednoznaczne określenie skali tego zjawiska jest trudne ponieważ dane zgromadzone przez instytucje i podmioty, które w swojej działalności mają bezpośredni lub pośredni kontakt z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie (sądy, policja, ośrodki pomocy społecznej, placówki oświatowe, prokuratura, komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodki wsparcia) stosują różne formy typologii i klasyfikacji danych. Trudno jednoznacznie określić liczbę ofiar przemocy, które w wielu przypadkach nie składają zawiadomienia o przestępstwie z różnych powodów m.in. obawy przed sprawcą, brakiem wiary w możliwość skutecznego działania wymiaru sprawiedliwości, chęci zapomnienia o doznanej krzywdzie, ochrony sprawców lub osób z nimi związanych przed cierpieniem, wstydy, obawy przed wykluczeniem społecznym i innych czynników. Przedstawione czynniki powstrzymujące przed składaniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, odgrywają szczególną rolę w obliczu czynów popełnianych przez osoby bliskie i znajome. Z tego też względu można przypuszczać, że znaczna liczba przypadków przemocy w rodzinie pozostaje nieujawniona.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem społecznym towarzyszącym ludziom od początku istnienia instytucji rodziny. Na przestrzeni lat różna była akceptowalność

tego zjawiska, natomiast nie ma wątpliwości, że przemoc dotyka zwykle osoby najstarsze, tj. dzieci, kobiety, a także osoby starsze bądź niepełnosprawne.

Szczegółowy wykaz prowadzonych procedur Niebieskiej karty zawiera poniższa tabela:

		2016	2017	2018
Liczba Niebieskich Kart A - razem		41	38	30
W tym sporządzonych przez	pomoc społeczną	3	3	3
	policję	34	34	26
	oświatę	4	1	1
	służbę zdrowia	0	0	0
	GKRPA	0	0	0
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart C		23	13	24
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart D		13	10	15
Liczba przypadków odebrania dziecka z rodziny przez pracownika socjalnego wykonującego obowiązki służbowe (art.12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie)		0	0	0
Liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty - razem		34	39	29
Z powodu	Zakończenia przemocy w rodzinie oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy	29	32	19
	Braku zasadności podejmowanych działań	5	7	10
Liczba przekazanych przez ZI/GR zawiadomień do organów ścigania (Policji, Prokuratury) o popełnieniu przestępstwa w związku z użyciem przemocy w rodzinie		0	0	0
Liczba powołanych grup roboczych		41	33	30

Z powyższych danych wynika, że ponad połowa Niebieskich Kart A (w latach 2016-2018) została uruchomiona przez funkcjonariuszy Policji, natomiast Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz służba zdrowia w tym okresie nie uruchomiły żadnej procedury „Niebieska Karta”. Ilość powołanych grup roboczych maleje w 2016 roku wyniosła 41 natomiast w 2018 roku – 30. Skład grupy roboczej jest zmienny i dostosowany do aktualnych potrzeb rodziny. Standardowo do grupy roboczej powołany jest pracownik socjalny, w którego rejonie zamieszkuje dana rodzina, dzielnicowy, przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawiciel placówki oświatowej, do której uczęszczają dzieci z danej rodziny i przedstawiciel służby zdrowia. W niektórych przypadkach do grupy roboczej powoływany jest kurator, który sprawuje nadzór nad rodziną.

Z danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Mińsku Mazowieckim, wynika, że dzielnicowi regularnie i aktywnie uczestniczyli w spotkaniach grup roboczych. Wykonywali również wizyty w środowisku sprawdzające stan bezpieczeństwa osób dotkniętych przemocą w rodzinie, przeprowadzali rozmowy o odpowiedzialności karnej za znęcanie się z osobami wobec której istniało podejrzenie, że stosują przemoc względem najbliższych. W 2018 roku na terenie Gminy Mińsk Mazowiecki przeprowadzono ogółem 2600 interwencji domowych. Z wszystkich interwencji domowych, 40 miało znamiona przemocy w rodzinie. Sprawcami przemocy byli głównie mężczyźni znajdujący się pod wpływem alkoholu. W trakcie interwencji powzięto podejrzenia popełnienia przestępstw z art. 207 Kodeksu karnego, tj. znęcania się, w wyniku których wszczęto postępowania karne.

Wybrane podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Lp.	Nazwa instytucji / adres	Zakres działalności
1	<p>Komenda Powiatowa Policji w Mińsku Mazowieckim ul. Wyszyńskiego 15/17 Tel. (025) 759 72 00</p> <p>Wydział Prewencji Rewir Dzielnicowych ul. Piłsudskiego 44</p>	<p>Podjmuje działania chroniące ofiary przemocy w rodzinie takie jak: interwencja, sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa), prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”, zatrzymanie sprawców przemocy stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia, wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa, zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa, podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy, udzielenie informacji ofiarom o prawach, możliwościach i miejscach uzyskania pomocy.</p>
2	<p>Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim ul. Stefana Okrzei 14 Tel. (025) 756-49-00...05</p>	<p>Wydział III Rodzinny i Nieletnich – prowadzi sprawy dot. Nieprawidłowego sprawowania władzy rodzicielskiej przez rodziców bądź opieki przez opiekunów często mające swoje podłoże w przejawach przemocy domowej. Wydaje postanowienia dotyczące ograniczenia bądź pozbawienia władzy rodzicielskiej. Przy ograniczeniu władzy rodzicielskiej może zastosować zobowiązania wobec rodzica m.in.: w postaci zaniechania nadużywania alkoholu i stosowania przemocy, zastosowania nadzoru kuratora sądowego, umieszczenia małoletnich dzieci w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej. Rozpoznaje sprawy osób uzależnionych od alkoholu lub innych środków i kieruje na leczenie.</p> <p>Wydział II Karny – prowadzi sprawy osób dopuszczających się przestępstw przeciwko rodzinie.</p>

3	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Mińsku Mazowieckim ul. Stefana Okrzei 14 tel. (025) 756-49-27	Realizuje zadania o charakterze wychowawczo – resocjalizacyjnym, diagnostycznym i kontrolnym, związane z wykonaniem orzeczeń sądu: - w sprawach karnych - kuratorzy dla dorosłych; - w sprawach rodzinnych i nieletnich - kuratorzy rodzinni.
4	Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ul. Stefana Okrzei 14 Tel. (25) 756-49-70	Przyjmuje od ofiar i świadków przemocy zawiadomienia o przestępstwie ściganym w trybie publiczno – skargowym lub wniosek o ściganie przestępstwa, wszczyna postępowania przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo, wyjaśnia okoliczności czynu, zebrania i zabezpieczenia dowodów, ujęcia sprawcy, w uzasadnionym przypadku stosuje środki zapobiegawcze wobec sprawcy przemocy w postaci dozoru policyjnego lub tymczasowego aresztowania.
5	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim ul. Chełmońskiego 14 Tel. (25) 758-19-32	Realizuje zadania wynikające m.in. z ustawy o pomocy społecznej: podejmuje pracę socjalną, przygotowuje plan pomocy osobie/rodzinie, monitoruje efekty podejmowanych działań, poradnictwo prawne i pomoc specjalistyczną, materialną, udziela pomocy w postaci odpowiednich świadczeń, wsparcia oraz pomocy w podejmowanych działaniach ukierunkowanych na wyjście z problemu rodziny. Zapewnienie obsługi organizacyjno technicznej Zespołu Interdyscyplinarnego.
6	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mińsku Mazowieckim ul. Chełmońskiego 14 Tel. (25) 758-24-89 w.127	Motywuje do podjęcia leczenia odwykowego, przeprowadza rozeznanie w sytuacji osoby nadużywającej alkoholu, wzywa osoby nadużywające alkoholu i stosujące przemoc na rozmowę w powyższej sprawie, udziela wsparcia socjalnego, psychologicznego, prawnego osobom poszkodowanym, kieruje do sądu wnioski o orzeczenie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, informuje członków rodzin o możliwościach szukania pomocy, a w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania i inne. Kieruje

Wśród podmiotów realizujących zadania na rzecz wsparcia osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy działających na terenie Gminy Mińsk Mazowiecki należy wymienić również:

- instytucje oświatowe, których głównymi założeniami są: kształcenie, wychowanie i opieka. Realizują zadania ogólnie wychowawcze, indywidualną opiekę psychologiczną – pedagogiczną, pracę korekcyjno –wyrównawczą, profilaktykę wychowawczą i uzależnień, uruchamiają kompleksową pomoc dla dzieci z ubogich i niewydolnych rodzin, udzielają rodzicom porad

ułatwiających rozwiązanie przez nich trudności i problemów wychowawczych, współpracują z instytucjami zewnętrznymi;

- Zakłady Opieki Zdrowotnej (publiczne i niepubliczne) - udzielają pomocy medycznej jak również rozpoznają sygnały świadczące o występowaniu przemocy, informują o możliwościach szukania pomocy, wystawiają na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskie o stwierdzonych obrażeniach (obdukcja), w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia popełnienia przestępstwa informują inne służby oraz organy ścigania;

Osoby doświadczające przemocy w rodzinie, które podejmują działania ukierunkowane na wyjście z problemu potrzebują zwykle szerokiego spektrum pomocy, m.in. pomocy psychologicznej, prawnej, materialnej, socjalnej, medycznej. Podniesieniu skuteczności pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie świadczonej przeróżnego rodzaju służby sprzyjają następujące czynniki:

- tworzenie zespołów pomocowych składających się z przedstawicieli różnych instytucji,
- znajomość miejsc, osób oraz możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- przepływ informacji od poszczególnych osób i instytucji pomagających rodzinom,
- egzekwowanie świadczeń wynikających z zadań i kompetencji poszczególnych instytucji,
- podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności osób zawodowo i społecznie działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie dokumentacji poszczególnych przypadków, form udzielania pomocy i efektów.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

Cel główny, wyznaczony w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mińsk Mazowiecki na lata 2019-2024, jest następujący:

**Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w gminie Mińsk Mazowiecki,
zapewnienie ochrony jej ofiarom oraz skuteczne oddziaływanie na jej sprawców**

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją przedstawionych celów operacyjnych oraz działań.

Cel operacyjny 1.:

Wsparcie rodzin, w których stosowana jest przemoc.

Działania do celu operacyjnego 1.:

- Udzielanie przez Ośrodek Pomocy Społecznej pomocy finansowej, rzeczowej i psychologicznej rodzinom dotkniętym przemocą.
- Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których stosowana jest przemoc.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez podejmowanie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie (np. organizowanie szkoleń i warsztatów edukacyjnych).
- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej dla rodzin dotkniętych przemocą.
- Prowadzenie edukacji wśród ofiar przemocy w rodzinie w zakresie przysługujących im praw.
- Tworzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
- Udzielanie informacji osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
- Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez motywowanie ich i kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Cel operacyjny 2.:

Podniesienie świadomości mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie.

Działania do celu operacyjnego 2.:

- Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy w rodzinie m.in. poprzez organizowanie prelekcji, pogadanek, warsztatów

profilaktycznych oraz upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych, w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.

- Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy, m.in. poprzez organizowanie zajęć w ramach szkolnego programu profilaktyki.
- Organizowanie dla nauczycieli i pedagogów szkoleń i warsztatów dotyczących przemocy w środowisku szkolnym i rodzinnym.
- Współuczestnictwo w programach i kampaniach społecznych poświęconych przemocy w rodzinie i jej skutkom.

Cel operacyjny 3.:

Zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania do celu operacyjnego 3.:

- Monitorowanie przemocy w rodzinie w gminie; włączanie w tę działalność społeczności lokalnej.
- Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Mińsk Mazowiecki.
- Kontynuowanie przez pracowników socjalnych i przedstawicieli policji i kuratorów sądowych wizyt w rodzinach zagrożonych i dotkniętych przemocą.
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Zintegrowanie działań w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie poprzez wypracowanie procedur aktywnej i stałej współpracy placówek oświatowych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i Kościoła.

ADRESACI PROGRAMU

Analiza problemu przemocy w rodzinie, uwzględniając konteksty społeczne badanego problemu, pozwoliła sformułować cele Programu: ogólny i szczegółowe. Cele szczegółowe realizowane będą za pomocą wyznaczonych działań. Cele

Programu służą stworzeniu sprawnego systemu diagnostyczno – profilaktyczno – interwencyjno – terapeutycznego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zintegrowanego z systemem profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Ważną intencją Programu jest również dążenie do integracji i aktywizacji specjalistów i instytucji w obrębie poszczególnych zadań Programu dla wypracowania stałego modelu współpracy środowisk wsparcia społecznego.

Adresaci Programu:

- mieszkańcy gminy Mińsk Mazowiecki,
- osoby doświadczające przemocy w rodzinie: współmałżonkowie, dzieci i młodzież, osoby starsze i niepełnosprawne,
- sprawcy przemocy w rodzinie,
- osoby, instytucje, podmioty zajmujące się profesjonalnie udzielaniem wsparcia społecznego,
- świadkowie przemocy w rodzinie.

W realizację Programu włączone zostaną instytucje i organizacje sieci wsparcia społecznego, co umożliwi szeroką promocję zadań Programu, optymalizację oddziaływań profilaktycznych oraz wypracowanie efektywnego modelu wsparcia osób doświadczających przemocy.

MIEJSCE I CZAS REALIZACJI

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Mińsk Mazowiecki będzie realizowany na terenie gminy Mińsk Mazowiecki. Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu przez Radę Gminy Mińsk Mazowiecki i będzie kontynuowane do 2024 roku.

ZASADY FINANSOWANIA

Realizacja zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Mińsk Mazowiecki na lata 2019 – 2024 należy do zadań własnych gminy w związku z powyższym za finansowanie odpowiada Wójt gminy Mińsk Mazowiecki z środków budżetu gminy.

UWAGI KOŃCOWE

Niniejszy Program jest programem ramowym, wytyczającym kierunki działania i może podlegać uzupełnieniom i modyfikacjom wynikającym z bieżących doświadczeń jak i zmian organizacyjnych i prawnych.